

22/4/74

ELLLENGUATGE

Els Rebomboris del Pa

El 28 de febrer, 1 i 2 de març de 1789, hi va haver a Barcelona (amb repercussions a Vic i a Mataró) una revolta motivada pel reiterat encariment del pa (traïem aquestes dades de la Gran Enciclopèdia Catalana). Aquesta revolta, potser una de les més famoses de les bullangues barcelonines, i sobre la qual han publicat treballs el professor Moreu-Rey i Francesc Curet, és coneguda en els annals de Barcelona amb el nom de Rebomboris del Pa. El nom hauria pogut ésser un altre, certament: en lloc de *rebomboris* hom hauria pogut dir *revolta*, *aldarull*, *disturbis*... Però el fet és que el poble la va denominar d'aquesta manera, *Rebomboris del Pa*, i aquesta denominació és la que ha persistit en tots els llibres d'història i en les enciclopèdies.

Llegim, ara, en un article recentment publicat en una revista d'història sobre la fam en el món, que hom reprèn aquesta denominació d'un fet de la història de Barcelona per a referir-se a un esdeveniment recent, de característiques anàlogues: *els recents "rebomboris del pa" en el Magreb*, és a dir, el moviment de revolta popular ocorregut no fa gaire en aquesta regió del nord d'Àfrica, ocasionat, com la revolta barcelonina de 1789, per l'encariment del pa. Vet aquí, creiem nosaltres, una oportuna i feliç utilització — si es vol, reutilització — de la denominació d'un fet de la nostra història, d'una frase encunyada pel nostre poble i que forma part del nostre joc de referències, i que és digna de posar en relleu perquè, dissortadament, no constitueix un cas tan freqüent i habitual com fóra de desitjar. Qualsevol cultura i la llengua que n'és el vehicle o l'expressió tenen el seu conjunt o sistema de referències propi, del qual és normal que se serveixin principalment els qui se senten integrats en aquella cultura i actuen des d'ella i, en general, tots els usuaris de la llengua, en llurs comentaris i treballs sobre idees i fets que cal caracteritzar amb concisió suggerent. La nostra història és prou densa i la nostra cultura prou rica i diversa, i no han deixat de subministrar-nos un joc de referències vàlid, però n'hi ha molts que hi renuncien sistemàticament, per desconeixença o per desdeny, tal com fan amb els recursos de la pròpia llengua, sovint negant-ne la validesa i el valor referencial, i recorren als aliens, que troben sempre justos, exactes i plens de "connotacions" adequades.

Albert Jané